

VRIENDEN- DIENST

Misschien kun jij goed rekenen, maar is banden plakken niet jouw ding. Je kunt niet overal de beste in zijn. **Als je een handige vriend hebt, is dat helemaal niet erg.** Heb jij een probleem met je fiets, dan helpt hij jou. Heeft hij een keer moeite met zijn huiswerk, dan is het jouw beurt. Daar ben je vrienden voor. Zo denken sommige dieren er ook over.

53

DE KIJKER & DE GRAVER

Stel je bent een vis. Niet zo'n grote met een bek vol tanden, maar een klein weerloos visje. Een **grondel** bijvoorbeeld, formaat hap-slik-weg. Dan wil je een veilig plekje hebben om je te verstoppen. Het is wel weer een voordeel dat je klein bent want dan heb je aan een klein kiertje of holletje genoeg.

54

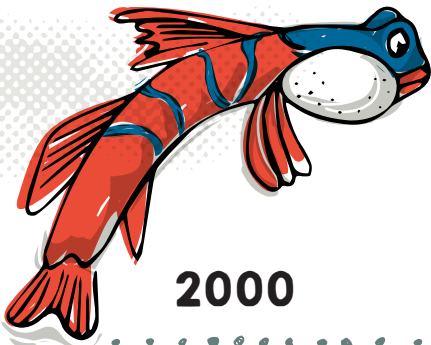
Bij een koraalrif barst het van de kieren en holen. Voor grondels is het een paradijs en er zitten er dan ook veel. Ze zitten met hun staart in een holletje en hun dikke kop met bolle ogen steekt eruit. Komt er een nog kleiner zeebeestje voorbij, dan schiet de grondel naar voren en hapt het op. En dan snel weer terug natuurlijk voor hij zelf wordt opgehapt.

Maar wat nu als je als grondel op een zandbodem woont? Dan heb je pech. Of je moet een holletje graven, maar dat is nou net iets wat grondels niet kunnen. Toch bestaat er een grondelsoort die wel in een holletje in de zandbodem woont. Met een huisgenoot. De grondel heeft namelijk vriendschap gesloten met een goede graver: een **garnaal**. Die graaft een prachtig holletje, groot genoeg voor twee, en zorgt voor het onderhoud. Daar heeft hij een dagtaak aan.

Buitenshuis speelt de garnaal weinig klaar. Hij is namelijk blind. Graven op de tast gaat prima maar in zijn eentje over de zeebodem wandelen zou hij niet overleven. Gelukkig heeft hij zijn vriend. Als hij naar buiten gaat om algen te knabbelen, gaat die met hem mee. De grondel kijkt dan extra goed uit zijn bolle ogen. Vertrouwt hij het niet, dan wappert hij met zijn staart. En vrienden begrijpen elkaar blind, dus samen schieten ze dan weer hun veilige holletje in.

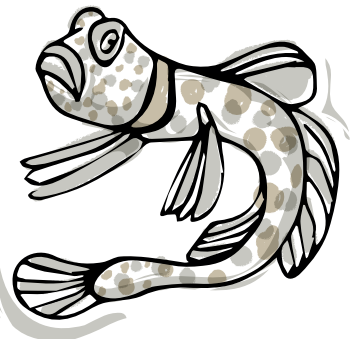
Misschien bespreken ze daar hun spannende avontuur wel of tappen ze wat moppen. Je weet het niet.

Wat je wel weet is dat ze blij met elkaar zijn, die twee. Een soort Buurman en Buurman.

2000

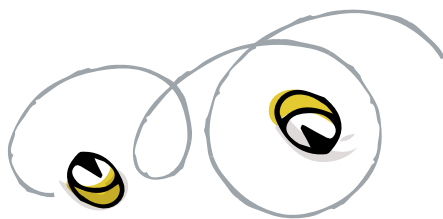
Er zijn meer dan tweeduizend verschillende soorten grondels. Een paar soorten hebben vriendschap gesloten met een garnaal, de meeste moeten zich alleen redden.

overbodige ogen

Veel grottendieren zijn blind of hebben helemaal geen ogen. In een grot heb je daar ook niks aan. Wel aan goede voelsprietten en een gevoelige huid. Als dieren een lichaamsdeel niet gebruiken, wordt dat na duizenden jaren afgeschaft. De natuur houdt namelijk niet van overbodige dingen. Waarschijnlijk stamt de huisgenoot van de grondel, de blinde garnaal, af van grottengarnalen. En blijkbaar is het lastiger om ogen weer terug te krijgen dan om ze te verliezen.

goed gereedschap

Een garnaal is een minikreeftje met kleine schaarmpjes aan zijn poten. Handiger dan die twee enorme knijpers van een zee-kreeft en nog veel handiger dan de vinnen van de grondel.

Kleurstof in de huid maken is gedoe. Vandaar dat veel grottendieren wit zijn.

vogel & mens

In sommige gebieden werken honingspeurders samen met mensen. De vogel gaat dan als hij een bijennest heeft gevonden niet op zoek naar een honingdas maar naar een mens. Die krijgt een bijennest met een stok of bijl ook wel open en kan zich met kleding en doeken tegen de steken beschermen. En zoals je weet zijn mensen ook dol op honing.

honingdas

zoet, vlees & vega

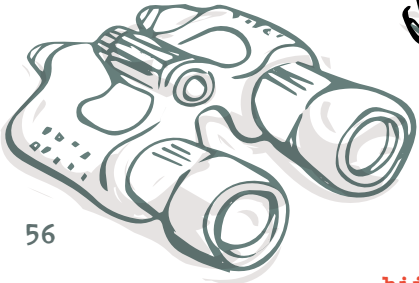
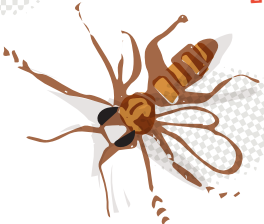
De honingdas is familie van onze das. Het is dus ook een roofdier, met stevige kaken. Hij is iets kleiner maar minstens even sterk. Naast honing en bijenlarven eet een honingdas alles wat hij kan vangen: muizen, schorpioenen, mestkevers. Maar net als onze das lust hij ook wel vega, zoals knollen en bessen.

onze das

stiefkind

Honingspeurders zien hun ouders nooit. De moeder legt haar ei namelijk in het nest van een andere vogel. Van een specht bijvoorbeeld. De pleegouders hebben niks door. Zelfs niet als het vreemde jong zijn stiefbroertjes en -zusjes dood pikt. Ze voeren hem ijverig tot hij groot genoeg is om weg te vliegen.

De honingspeurder zoekt ook naar termieten en mieren.

DE ZOEKER & DE KRAKER

Die krijgt hij zonder hulp te pakken.

De **honingspeurder** is een vogel uit Afrika en Azië. Hij houdt van honing maar nog meer van bijenwas, het vet waarvan bijen de hokjes bouwen waarin ze honing bewaren en waarin hun larven opgroeien. Op die bijenlarven – ze lijken op bleke rupsen – is de honingspeurder trouwens helemaal dol. De vogel heeft goede ogen en vanuit de lucht kan hij prima speuren. Een nest van wilde bijen vinden is voor hem dan ook geen probleem. Zijn probleem is om het nest open te breken. Wilde bijen wonen meestal in een holle boomstam. De vogel kan daar niet bij.

57

De **honingdas** woont in dezelfde delen van Afrika en Azië. Het is een stoer beest met een dichte vacht, sterke kaken en stevige klauwen. En hij is dol op honing. Als de honingdas een nest van wilde bijen vindt, breekt hij dat direct open. Van de angels heeft hij geen last dankzij zijn vacht. De bijen komen niet bij zijn huid. De honingdas heeft eigenlijk maar één probleem: hij kan niet zo goed zoeken.

Je vindt het vast niet moeilijk om voor deze twee dieren een oplossing te verzinnen. En dat hebben ze dus zelf ook gedaan: ze zijn vrienden geworden. Of collega's of partners of kraakmaten of medeplichtigen of hoe je het maar wilt noemen. Zo gaan ze te werk. Eerst gaat de vogel op zoek naar een bijennest. Gevonden? Dan gaat hij op zoek naar zijn vriend. Of hij stopt bij de eerste honingdas die hij tegenkomt. Hij trekt de aandacht door te kwetteren en te springen. De honingdas snapt wat de bedoeling is. Terwijl de vogel steeds een stuk vooruitvliegt, hobbelt de das achter hem aan. Bij het nest zet de honingdas de kraak en even later zitten ze samen te smullen. Iedereen blij. Behalve de bijen dan.

Een andere naam voor de honingdas is 'ratel'!

DE SCHARRELAAR & DE BEWAKER

Het stokstaartje is beroemd van tekenfilms en dierentuinen, zijn kleine neefje is minder bekend. Dat is de **dwergmangoest**. Deze diertjes zijn net zo leuk om te zien en net zo gezellig. Ze leven vooral in het oosten van Afrika en daar wonen ze met een heel stel samen in een hol.

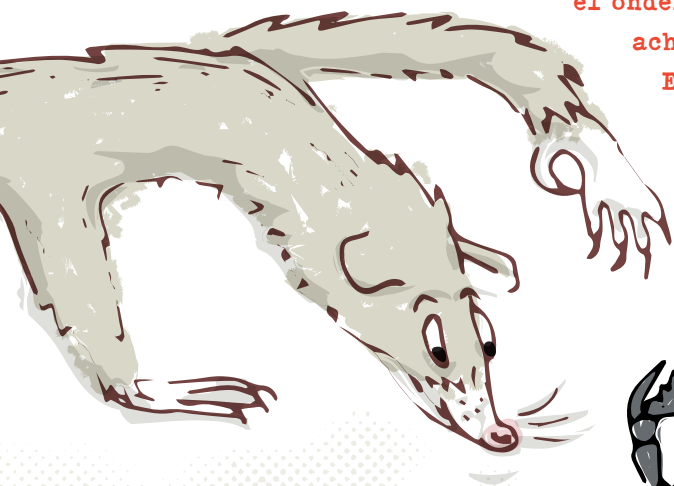
58

Vaak zie je bij de ingang van zo'n mangoestenhof 's ochtends vroeg een stel vogels wachten. Dat zijn **tokken**, vogels met een lange, kromme snavel. Soms duurt het wachten ze te lang en roept er een tok naar binnen. Kort daarna rennen de mangoesten naar buiten. Daar gaan ze op zoek naar hagedissen, spinnen, schorpioenen en andere hapjes voor zichzelf. Daarbij rommelen ze in graspollen en keren ze stenen om. Zo jagen ze ook sprinkhanen op en daar zijn de tokken weer dol op. Intussen kijken de vogels ook goed om zich heen. Zodra een tok gevaar ziet, slaat hij alarm. Dan vliegen de tokken naar een boom en vluchten de mangoesten het hol in. Als de kust veilig is, roepen de tokken hun vrienden weer terug.

eiersmijter

.....

Een dwergmangoest is blij als hij een ei vindt, maar de schaal krijgt hij met zijn kleine tandjes niet makkelijk stuk. Daar heeft hij iets op gevonden. Hij gooit het ei onder zijn benen door naar achter, tegen een rots. En dan lekker lebben.

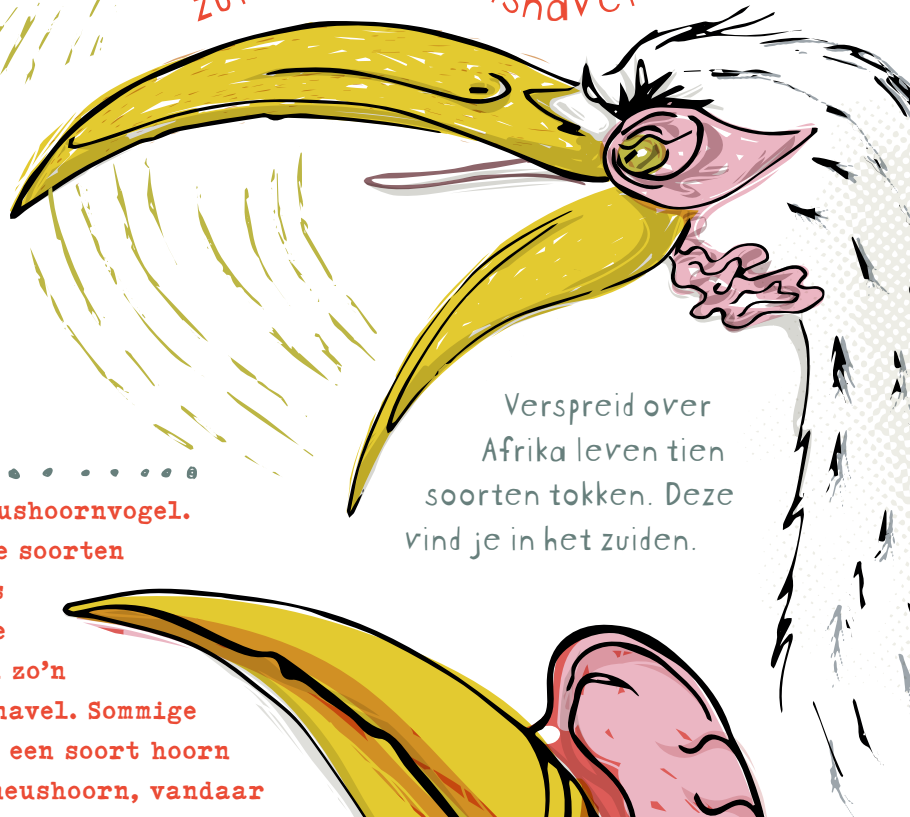

gewone neushoornvogel/

Het standaardmodel.
Vandaar dat 'gewone'.

zuidelijke geelsnaveltok

Verspreid over
Afrika leven tien
soorten tokken. Deze
vind je in het zuiden.

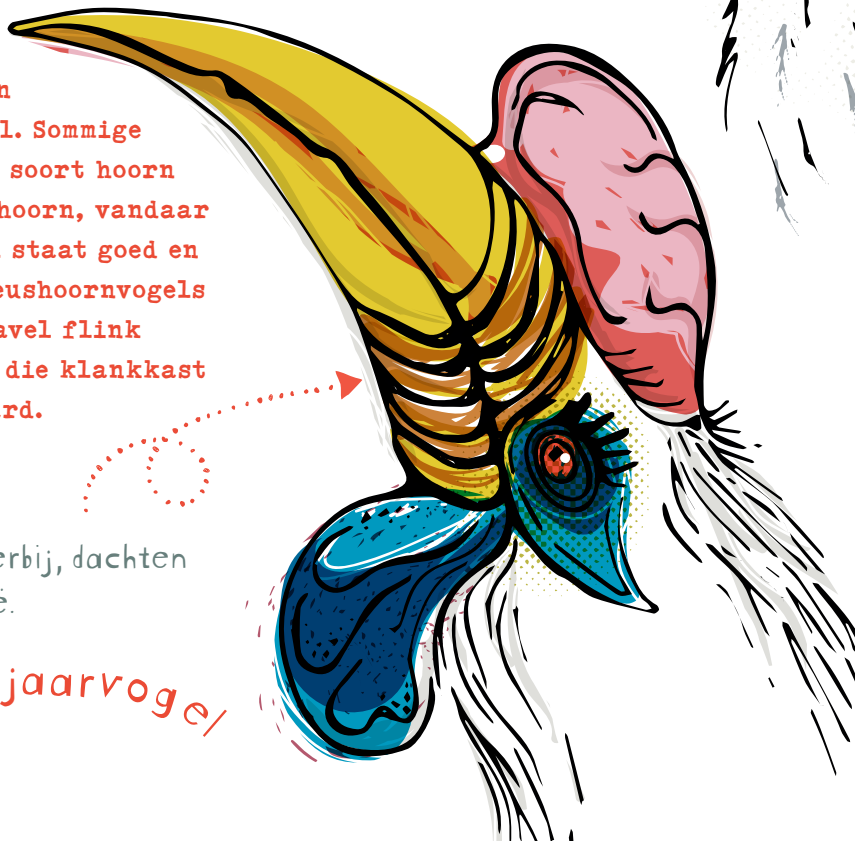
toeter

De tok is een neushoornvogel.

De meeste andere soorten
neushoornvogels
leven in Azië. Ze
hebben allemaal zo'n
grote, kromme snavel. Sommige
hebben daar nog een soort hoorn
op. Net als een neushoorn, vandaar
die naam. Zo'n geval staat goed en
klinkt nog beter. Neushoornvogels
kunnen door hun snavel flink
toeteren en dankzij die klankkast
klinkt dat extra hard.

Elk jaar een ribbel erbij, dachten
ze ooit in Indonesië.

sulawesi-jaarvogel/

voetje

Als een blauwvoetgent weer bij zijn vrouw komt, steekt hij vlak voor het land en even zijn vliesveten omhoog. Die zijn – je raadt het nooit – knalblauw.

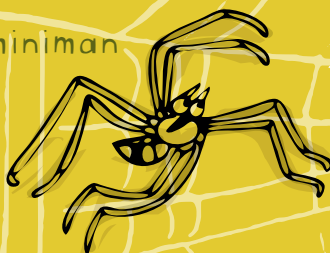
60

tokkelen

Als een spinnenmannetje op bezoek gaat bij een vrouw, klopt hij met een speciale code op haar web. Maakt hij een fout, dan denkt ze dat hij een vliegje is en loopt het slecht met hem af.

hoi!

miniman

tok tok, ik ben het!

megavrouw

VRIENDELIJKE GROET

een aap uit het Amazone woud

nou doe!

knipogen

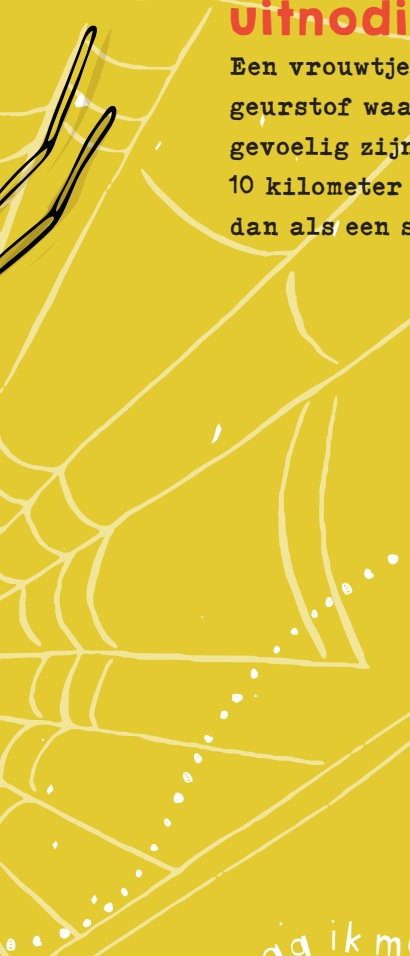
Als oekari's elkaar tegenkomen, knipperen ze met hun ogen. Doordat ze donkere ogen en witte oogleden hebben, valt dat extra op.

uitnodiging

Een vrouwtjesnachtspauwoog maakt een geurstof waarvoor de mannetjes erg gevoelig zijn. Die ruiken het tot op 10 kilometer afstand en fladderen dan als een speer naar haar toe.

kom je ook?

roepieroe pie

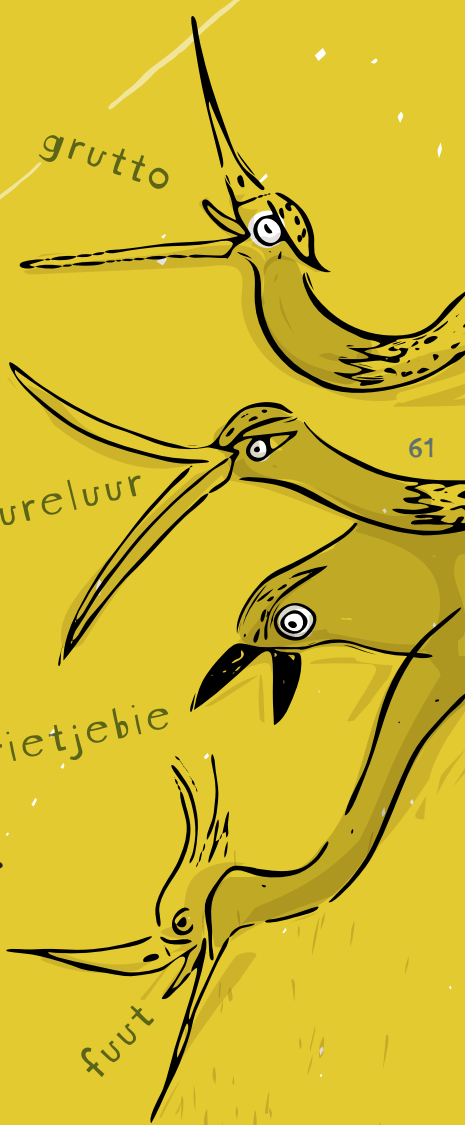
Veel vogels roepen hun eigen naam. De grutto en de koekoek bijvoorbeeld, maar ook de Kievit, tureluur, roek, tjiftjaf, oehoe en grietjebie. Daaraan herkennen ze soortgenoten en maken ze het ons ook makkelijker.

mag ik me voorstellen?

klepper

Ooievaars begroeten elkaar op het nest door met hun snavel te kleppen.

grutto

tureluur

grietjebie

fuut

grutto

kievit

oehoe

koekoek

